

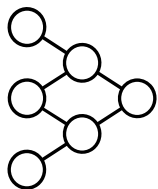
Obligācijas

Vispārīga informācija

Obligācijas ir parāda instrumenti, ar kuru palīdzību ieguldītājs uz noteiktu laiku ar mainīgu vai fiksētu procentu likmi aizdod naudu kādai organizācijai. Obligācijas emitē uzņēmumi, pašvaldības, valstis un valdības, lai piesaistītu naudas līdzekļus un finansētu dažādus projektus un aktivitātes. Izlaižot obligācijas, tiek noteikts, vai tām būs fiksēta vai mainīga procentu likme, vai arī tās tiks izlaistas ar diskontētu vērtību.

Obligācijas ar fiksētu procentu likmi	Obligācijas ar mainīgu procentu likmi	Diskontētās obligācijas
Kopējā atmaksātā summa pārsniedz obligācijas nominālu.	Kopējā atmaksātā summa pārsniedz obligācijas nominālu.	Atmaksātā summa atbilst obligācijas nominālam.
Kupona maksājumi ir fiksēti, un tiek maksāti ar iepriekš noteiktu regularitāti.	Kupona maksājumi ir mainīgi, un tiek maksāti ar iepriekš noteiktu regularitāti.	Nav kupona maksājumu.
Ja ieguldītājs tur obligācijas līdz to dzēšanas datumam, obligāciju ienesīgums ir iepriekš zināms.	Kupona maksājumu summa ir atkarīga no kāda indeksa vai cita rādītāja attiecīgajā periodā, tāpēc precīza kupona summa iepriekš nav zināma.	Obligāciju pirkšanas cena ir mazāka par to nominālu. Turot obligācijas līdz to dzēšanas datumam, ieņēmumu veido obligāciju nomināla un to iegādes cenas starpība.

Emitentam ir pienākums atmaksāt ieguldītājiem naudu obligāciju dzēšanas datumā. Obligāciju darbības laikā ieguldītājs var pārdot tās otrreizējā tirgū, ja tāds ir. Nosakot obligāciju tirgus cenu, būtisks faktors ir pašreizējās procentu likmes tirgū. Citi faktori, kuri būtiski ietekmē obligāciju cenas, ir emitenta kredītreitings un spēja atmaksāt ieguldījumu.

Sarežģītība un klasifikācija

Obligācijas ir iespējams klasificēt gan kā vienkāršus, gan sarežģītus finanšu instrumentus. Obligācijas klasificē kā sarežģītus finanšu instrumentus, ja tās ietver atvasinātu finanšu instrumentu vai ja obligāciju struktūra aprūpina klienta izpratni par risku, kas saistīts ar ieguldījumu attiecīgajās obligācijās. Daži sarežģīto obligāciju piemēri:

- **Subordinētās obligācijas** ir nenodrošināts parāda instruments, kas uzņēmuma maksātnespējas vai likvidācijas gadījumā tiks dzēsts tikai pēc citu kreditoru prasījumu izpildes (tomēr pirms akcionāru prasību izpildes);
- **Atsaucamās obligācijas** (angl. *callable bonds*) ļauj to emitentam dzēst obligācijas pirms to dzēšanas datuma, un šādā gadījumā investors zaudē nesaņemtos procentu maksājumus, kā arī pastāv risks, ka līdzvērtīgs ieguldījums varētu būt pieejams par zemāku procentu likmi. Noteikumi, saskaņā ar kuriem obligācijas var dzēst pirms dzēšanas datumā, ir noteikti obligāciju dokumentācijā;
- **Konvertējamās obligācijas** (angl. *convertible bonds*), kuru prospektā ir paredzēts, ka pie zināmiem nosacījumiem tās var tikt konvertētas uz akcijām. Šādā gadījumā konvertāciju veic pēc iepriekš obligācijas dokumentācijā noteikta konvertācijas kursa;
- **Obligācijas, kurās ietverts atvasinātais instruments.** Piemēram, obligācijā iekļauta opcija var dot tiesības emitentam vai investoram nākotnē veikt kādu darbību, atbilstoši obligācijas dokumentācijā noteiktajam (piemēram, dzēst vai pārdot obligācijas pirms to dzēšanas datuma).

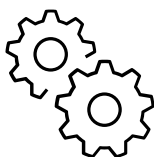
Saistību neizpildes risks rodas, ja emitents nespēj veikt nepieciešamos procentu maksājumus vai ja nespēj dzēšanas dienā atmaksāt obligāciju nominālvērtību. Emitenta saistību neizpildes gadījumā ieguldītājs var zaudēt visu savu ieguldījumu. Attiecībā uz valsts obligācijām risks, ka emitents kļūs maksātnespējīgs, ir mazāks nekā uzņēmumu obligāciju gadījumā. Attiecībā uz investīciju kategorijas obligācijām risks, ka emitents kļūs maksātnespējīgs, ir mazāks nekā spekulatīvo obligāciju gadījumā. Ja uzņēmumam draud bankrots, tas var lemt par parādsaistību pārstrukturēšanu, kas parasti ietver obligāciju procentu likmju un/vai nomināl vērtības samazināšanu, dzēšanas termiņa pagarināšanu un citus ieguldītājiem nelabvēlīgus nosacījumus.

Tirgus risks ir risks, ka klientam radīsies zaudējumi dēļ vispārējām nelabvēlīgām cenu izmaiņām vērtspapīru tirgū vai noteiktā tā segmentā. Negatīvas cenu svārstības var izraisīt, piemēram, slikti attiecīgās valsts vai ekonomikas nozares rādītāji, nestabila ekonomiskā vide, nestabils vērtspapīru tirgus utt.

Procentu likmju risks. Procentu likme var izmainīt obligācijas cenu. Procentu risks ir saistīts ar tirgus risku, t.i., klientam var rasties zaudējumi dēļ nelabvēlīgām izmaiņām tirgū, kas var izpausties kā procentu likmju izmaiņas, procentu likmju svārstības, procentu likmju atšķirības starp dažāda riska līmeņa ieguldījumu objektiem, parādsaistību pirmstermiņa atmaksa u.c.

Reinvestēšanas risks. Atsaucamai obligācijai ir atkārtotas ieguldīšanas risks, jo emitents var atsaukt obligāciju pirms termiņa beigām, un ieguldītājs var būt spiests reinvestēt saņemtos līdzekļus vērtspapīros ar zemāku ienesīgumu.

Kredītrisks – klientam var rasties zaudējumi, ja tā iegādāto finanšu instrumentu vērtība samazinās dēļ vērtspapīru emitenta vājajiem finanšu rādītājiem, ekonomiskām grūtībām vai citiem līdzīgiem rādītājiem. Emitenta sliktie ekonomiskie rādītāji cita starpā var izraisīt attiecīgā emitenta nespēju pildīt no vērtspapīriem izrietošās saistības attiecībā pret to ieguldītājiem.

Nodokļi un piemērojamās maksas

Ienākumam, kas tiek gūts no ieguldījumiem finanšu instrumentos, var tikt piemēroti nodokļi. Ieguldījumu konts ļauj Latvijas nodokļu rezidentiem atlikt nodokļa samaksu no kapitāla pieauguma. Nodokļu režīmu ietekmē katra klienta individuālie apstākļi, un nākotnē tas var mainīties. Klientiem patstāvīgi jāizvērtē visi apstākļi, kuri saistīti ar nodokļiem attiecībā uz ieguldījumu veikšanu vai to atdevi.

Iespējamās maksas:

- Maksa par rīkojuma izpildi
- Maksa par norēķinu veikšanu
- Maksa par glabāšanu

Detalizētāku informāciju par maksām skatīt SEB bankas Vienotajā pakalpojumu cenrādī.